

Арнайы қаржы компанияларының бухгалтерлік есеп жүргізуі жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Ұлттық банк Басқармасының 2008 жылғы 28 қарашадағы N 100 Қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2008 жылғы 29 желтоқсанда Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне N 5434 болып енгізілді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2018 жылғы 27 тамыздағы № 184 қаулысымен

Ескерту. Күші жойылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.08.2018 № 184 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Арнайы қаржы компанияларының бухгалтерлік есепке алуды жетілдіру мақсатында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Арнайы қаржы компанияларының бухгалтерлік есеп жүргізуі жөніндегі нұсқаулық бекітілсін.

2. Осы қаулы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткен күннен бастап он төрт күн өткеннен кейін қолданысқа енгізіледі.

3. Осы қаулы қолданысқа енгізілген күннен бастап:

1) Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Арнайы қаржы компанияларының бухгалтерлік есеп жүргізуі жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" 2006 жылғы 27 қазандағы N 108 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде N 4484 тіркелген);

2) Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Арнайы қаржы компанияларының бухгалтерлік есеп жүргізуі жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" 2006 жылғы 27 қазандағы N 108 қаулысына толықтырулар енгізу туралы" 2007 жылғы 20 шілдедегі N 83 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде N 4895 тіркелген) күші жойылды деп танылсын.

4. Бухгалтерлік есеп департаменті (Шалғымбаева Н.Т.):

1) Заң департаментімен (Шәріпов С.Б.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткізу шараларын қабылдасын;

2) осы қаулы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткен күннен бастап он күндік мерзімде оны Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі орталық аппаратының мүдделі бөлімшелеріне және аумақтық филиалдарына, Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігіне және "Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы" заңды тұлғалар бірлестігіне жіберсін.

5. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің аумақтық филиалдары осы қаулыны алған күннен бастап үш күндік мерзімде оны арнайы қаржы компанияларына жіберсін.

6. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары Д.Т. Ақышевқа жүктелсін.

*Ұлттық Банк
Төрағасы*

Ә. Сәйденов

Қазақстан Республикасының
Ұлттық Банкі Басқармасының
2008 жылғы 28 қарашадағы
N 100 қаулысымен бекітілген

Арнайы қаржы компанияларының бухгалтерлік есеп жүргізуі жөніндегі нұсқаулық 1-тарау. Жалпы ережелер

Ескерту. 1-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банк Басқармасының 02.11.2017 № 200 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Осы Нұсқаулық "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы" 1995 жылғы 30 наурыздағы, "Жобалық қаржыландыру және секьюритилендіру туралы" 2006 жылғы 20 ақпандағы, "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" 2007 жылғы 28 ақпандағы Қазақстан Республикасының заңдарына, халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес әзірленген және арнайы қаржы компанияларының (бұдан әрі – ұйым) бухгалтерлік есепті жүргізуін толықтырады.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.07.2015 № 131 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2. Осы Нұсқаулықта "Жобалық қаржыландыру және секьюритилендіру туралы" 2006 жылғы 20 ақпандағы, "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" 2007 жылғы 28 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңдарында, халықаралық қаржылық есептілік стандарттарында көзделген ұғымдар пайдаланылады.

Ескерту. 2-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.01.2016 № 6 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткеннен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

3. Осы Нұсқаулықтың және Қазақстан Республикасының б ухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы заңнамасының талаптарына қайшы келмейтін қосымша бухгалтерлік жазбаларды жасауға рұқсат беріледі.

2-тарау. Осы Нұсқаулықта пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Ескерту. 2-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банк Басқармасының 02.11.2017 № 200 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

4. Осы Нұсқаулықта мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) борыштық бағалы қағаздар – оның иесінің эмитеттен шығару талаптарында белгіленген мөлшерде және мерзімде негізгі борыш сомасын алуға арналған құқығын растайтын бағалы қағаздар;

2) есептік құны – құн, сыйақыны шегеріп тастағанда, ол бойынша бухгалтерлік баланста актив немесе міндеттеме көрсетіледі;

3) мәміле бойынша шығындар – бұл қаржы активін немесе қаржы міндеттемесін сатып алуға, шығаруға немесе есептен шығаруға тікелей байланысты қосымша шығыстар, оларды сатып алуға, шығаруға немесе іске асыруға міндетті талаптар болып табылады;

4) сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизациясы – бұл сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) сомасын ұйымның кірістеріне немесе шығыстарына біртіндеп жатқызу;

дисконт (жеңілдік) – борыштық бағалы қағаздардың (есептелген сыйақыны есептемегенде) сатып алу құны және инвестор (сатып алушы) үшін алдағы кезеңдердің кірістерін құрайтын оның номиналды құны арасындағы теріс айырма сомасы;

сыйлықақы - борыштық бағалы қағаздардың (есептелген сыйақыны есептемегенде) сатып алу құны және инвестор (сатып алушы) үшін алдағы кезеңдердің кірістерін құрайтын оның номиналды құны арасындағы оң айырма сомасы.

3-тарау. Бөлінген активтердің бухгалтерлік есебі

Ескерту. 3-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банк Басқармасының 02.11.2017 № 200 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

5. Қазіргі немесе болашақтағы талап ету құқығын ұйымдастыруға өткен кезде тиісті шоттардың дебеті (бұдан әрі – Дт) және кредиті (бұдан әрі – Кт) бойынша мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1280 91 "Арнайы қаржы компаниясының бөлінген активтері"

Кт 3390 91 "Оригинатор алдындағы міндеттемелер",

3390 92 "Орындаушы алдындағы міндеттемелер".

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2012.02.24 № 43 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Қаулысымен.

6. Бөлінген активтер бойынша сыйақы есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1280 91 "Арнайы қаржы компаниясының бөлінген активтері"

Кт 6110 34 "Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

7. Сыйақы сомасын қоса алғанда, дебиторлардан рұқсат етілген талап ету құқықтары бойынша төлемдерді жинауды жүзеге асыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"

Кт 1280 91 " Арнайы қаржы компаниясының бөлінген активтері " .

4-тарау. Облигациялардың бухгалтерлік есебі

Ескерту. 4-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банк Басқармасының 02.11.2017 № 200 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

8. Облигацияларды орналастыру күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) облигацияларды іске асыру сомасына (олардың номиналды құнынан аспайтын сомаға):

Дт 1030 "Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары"

Кт 4030 91 "Арнайы қаржы компаниясы шығарған облигациялар";

2) дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт 4030 92 "Арнайы қаржы компаниясының айналысқа шығарылған облигациялары бойынша дисконт"

Кт 4030 91 "Арнайы қаржы компаниясы шығарған облигациялар";

3) сыйлықақы сомасына:

Дт 1030 "Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары"

Кт 4030 93 "Арнайы қаржы компаниясының айналысқа шығарылған

облигациялары бойынша сыйлықақы".

9. Бөліп көрсетілген активтермен қамтамасыз етілген облигацияларды орналастырудан алынған ақшаны оригинаторға және (немесе) орындаушыға беру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3390 91 "Оригинатор алдындағы міндеттемелер",

3390 92 "Орындаушы алдындағы міндеттемелер"

Кт 1030 "Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары".

Ескерту. 9-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2012.02.24 № 43 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Қаулысымен.

10. Айналысқа шығарылған облигациялар бойынша шығыстарды есептеу, дисконттың (жеңілдіктің) және сыйлықақының амортизациясын

қоса алғанда, әрбір есепті күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) есептелген сыйақы сомасына:

Дт 7310 91 "Арнайы қаржы компаниялары айналысқа шығарған

облигациялар бойынша сыйақы төлеуге байланысты

шығыстар"

Кт 4160 01 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы

түрінде есептелген шығыстар";

2) дисконттың (жеңілдіктің) амортизация сомасына:

Дт 7310 92 "Арнайы қаржы компаниялары айналысқа шығарған

облигациялар бойынша дисконт амортизациясына

байланысты шығыстар"

Кт 4030 92 "Арнайы қаржы компаниясының айналысқа шығарылған

облигациялары бойынша дисконт";

3) сыйлықақы амортизациясының сомасына:

Дт 4030 93 "Арнайы қаржы компаниясының айналысқа шығарылған

облигациялары бойынша сыйлықақы"

Кт 6280 91 "Арнайы қаржы компаниясы айналысқа шығарған

облигациялар бойынша сыйлықақы амортизациясына

байланысты кірістер".

11. Айналысқа шығарылған облигациялар бойынша есептелген сыйақыны төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 4160 01 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы

түрінде есептелген шығыстар"

Кт 1030 "Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары".

12. Айналысқа шығарылған облигацияларды олардың номиналды

құнына өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 4030 91 "Арнайы қаржы компаниясы шығарған облигациялар"
Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер".

5-тарау. Бөліп көрсетілген активтер бойынша уақытша еркін түсімдерді инвестициялау операцияларының бухгалтерлік есебі

Ескерту. 5-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банк Басқармасының 02.11.2017 № 200 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

13. Бөліп көрсетілген активтер бойынша уақытша еркін түсімдерді "Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар" және "басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері" санатына жіктелген борыштық бағалы қағаздарға және акцияларға (мәміле бойынша шығындар қосылатын сатып алу құнына) инвестициялау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған борыштық бағалы қағаздардың таза құнына (оның номиналды құнынан аспайтын сомаға) және акцияларды сатып алуға байланысты шығындар қосылатын акцияларды сатып алу құнына:

Дт 1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
1140 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
2030 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері"
Кт 1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер";

2) борыштық бағалы қағаздарды сатып алуға байланысты шығындар қосылатын сыйлықақы сомасына:

Д т 1120 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
1140 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
2030 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы"
К т 1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер";

3) дисконт (жеңілдік) сомасына:

--	--

Д т 1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
1140 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
2030 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері"
К т 1120 02	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған қаржы активтері бойынша дисконт",
1140 02	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт",
2030 02	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт";

4) бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы сомасына:

Дт 1270 04	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы",
2170 03	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы"
Кт 1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер".

Ескерту. 13-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

14. Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздар мен акциялар бойынша сыйақыны есептеу кезінде ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен есептелген сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
2170 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
Кт 6110 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

Ескерту. 14-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

15. Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйлықақыны немесе дисконтты (жеңілдікті) амортизациялау кезінде ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйлықақы амортизациясының сомасына:

--	--

Д т 7310 02	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы амортизациясына байланысты шығыстар"
К т 1120 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
1140 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
2030 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы";

2) дисконттың (жеңілдіктің) амортизация сомасына:

Д т 1120 02	"Өзгерістері пайда немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын сатып алынған қаржы активтері бойынша дисконт",
1140 02	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт",
2030 02	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт"
К т 6110 03	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт амортизациясына байланысты кірістер".

Ескерту. 15-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

16. Осы Нұсқаулықтың 14 және 15-тармақтарына сәйкес сыйақыны және сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдіктің) амортизациясын есептегеннен кейін өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен әділ құны бойынша қайта бағалау жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар және акциялар бойынша:

егер борыштық бағалы қағаздардың және акциялардың әділ құны олардың есепке алу құнынан асып кететін болса:

Д т 1120 04	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету"
К т 6150 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылмаған кірістер";

егер борыштық бағалы қағаздардың және акциялардың есепке алу құны олардың әділ құнынан асып кететін болса:

--	--

Д т 7470 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болған, іске асырылмаған шығыстар"
К т 1120 05	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету";

борыштық бағалы қағаздардың және акциялардың әділ құнына есептелген оң немесе теріс түзету сомасына:

Дт 1120 05	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету"
Кт 1120 04	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету";

2) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар және акциялар бойынша:

егер борыштық бағалы қағаздардың және акциялардың әділ құны олардың есепке алу құнынан асып кететін болса:

Дт 1140 04	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету",
2030 04	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету"
Кт 5440	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің құнын қайта бағалау резерві";

егер борыштық бағалы қағаздардың және акциялардың есепке алу құны олардың әділ құнынан асып кететін болса:

Дт 5440	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің құнын қайта бағалау резерві"
Кт 1140 05	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету",
2030 05	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету";

борыштық бағалы қағаздардың және акциялардың әділ құнына есептелген оң немесе теріс түзету сомасына:

Дт 1140 05	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету",
2030 05	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету"
Кт 1140 04	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету",
2030 04	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету".

Ескерту. 16-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік оң күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

17. Құны шетел валютасымен көрсетілген, өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бар борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды қайта бағалау кезінде валюталардың айырбас бағамы бойынша мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар және акциялар бойынша:

валюталардың айырбас бағамы оң бағам айырмасы сомасына ұлғайған кезде:

Д т 1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
1120 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
1120 04	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету",
1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
1270 04	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы"
К т 6250 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кірістер";
бір мезгілде, теріс айырма бағасына:	
Д т 7430 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар"
К т 1120 02	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған қаржы активтері бойынша дисконт",
1120 05	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету";

валюталардың айырбас бағамы теріс бағам айырмасының сомасына азайған кезде:

Д т 7430 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар"
К т 1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
1120 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
1120 04	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету",
1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

1270 04	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы";
бір мезгілде, оң айырма бағасына:	
Д т 1120 02	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған қаржы активтері бойынша дисконт",
1120 05	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету"
К т 7430 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар";

2) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша:

валютаның айырбас бағамы оң бағам айырмасы сомасына ұлғайған кезде:

Дт 1140 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
1140 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
1270 04	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы",
2030 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
2030 03	"Сату үшін қолда бар сатып алынған ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар бойынша сыйлықақы",
2170 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
2170 03	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы"
Кт 6250 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кірістер";

бір мезгілде, теріс бағам айырмасы сомасына:

Дт 7430 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар"
Кт 1140 02	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт",
2030 02	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт";

борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын түзету бойынша оң бағам айырмасы сомасына:

Дт 1140 04	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету",
1140 05	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету",
2030 04	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету",
2030 05	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету"

Кт 5440 "Сатуға арналған қаржы активтеріді қайта бағалауға арналған резерв";

валюталардың айырбас бағамының теріс бағам айырмасы сомасына азайған кезде:

Дт 7430 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар"
Кт 1140 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
1140 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
1270 04	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы",
2030 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
2030 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
2170 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
2170 03	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы";

бір мезгілде, оң бағам айырмасы сомасына:

Дт 1140 02	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт",
2030 02	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт"
Кт 6250 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кірістер";

борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын түзету бойынша теріс бағам айырмасы сомасына:

Дт 5440	"Сатуға арналған қаржы активтеріді қайта бағалауға арналған резерв"
Кт 1140 04	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету",
1140 05	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету",
2030 04	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету",
2030 05	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету".

Ескерту. 17-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

18. Эмитенттен өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар және акциялар бойынша есептелген сыйақы алу кезінде алынған сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

--	--	--

Дт	1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"
Кт	1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	1270 04	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы",
	2170 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	2170 03	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы".

Ескерту. 18-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

19. Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды сату кезінде осы Нұсқаулықтың 14 және 16-тармақтарына сәйкес сыйақыны есептегеннен, сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдіктің) амортизациясынан және борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды әділ құны бойынша қайта бағаланғаннан кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт	1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
	1140 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	2030 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері"
Кт	1120 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
	1140 03	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйақы",
	2030 03	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйақы";

2) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт	1120 02	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған қаржы активтері бойынша дисконт",

	1140 02	"Сату үшін қолда бар сатып алынған қаржылық инвестициялар бойынша дисконт",
	2030 02	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді сатып алынған қаржы активтері бойынша дисконт"
Кт	1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
	1140 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	2030 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері";

3) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

Дт	1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"
Кт	1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
	1140 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	1270 04	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы",
	2030 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	2170 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	2170 03	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы";

4) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды сату бойынша жасалған мәміле сомасы олардың есепке алу құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт	1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"
Кт	6280 09	"Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан кірістер";

5) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздардың және акциялардың есепке алу құны оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда айырма сомасына:

--	--	--

Дт	7470 10	"Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан болған шығыстар"
Кт	1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
	1140 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	2030 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері";

б) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт	6150 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылмаған кірістер"
Кт	6150 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылған кірістер",
	7470 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болған, іске асырылмаған шығыстар";

7) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт	6150 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылмаған кірістер",
	7470 06	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылмаған шығыстар"
Кт	7470 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болған іске асырылмаған шығыстар";

8) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт	5440	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің құнын қайта бағалау резерві"
Кт	6150 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылған кірістер";

9) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт	7470 06	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған шығыстар"
Кт	5440	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің құнын қайта бағалау резерві";

10) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша

есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар және акциялар бойынша оң бағам айырмасынан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт	6250 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кірістер"
Кт	6250 02	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылған кірістер",
	7430 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар";

11) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар және акциялар бойынша теріс бағам айырмасынан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт	6250 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кірістер",
	7430 02	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған, іске асырылған шығыстар"
Кт	7430 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар".

Ескерту. 19-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

20. Эмитент өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды өтеу кезінде осы Нұсқаулықтың 14 және 16-тармақтарына сәйкес сыйақыны есептегеннен, сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдіктің) амортизациясынан және борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды әділ құны бойынша қайта бағаланғаннан кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және сату үшін қолда бар сатып алынған борыштық бағалы қағаздардың және акциялардың эмитентінен түскен ақша сомасына:

Дт	1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"
Кт	1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
	1140 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	1270 04	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы",
	2030 01	"Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	2170 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	2170 03	"Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы";

2) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды әділ құны бойынша қайта бағалаудан түскен іске асырылған кірістер сомасына:

Дт	6150 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылмаған кірістер"
Кт	6150 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылған кірістер",
	7470 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болған, іске асырылмаған шығыстар";

3) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт	6150 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылмаған кірістер",
	7470 06	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылмаған шығыстар"
Кт	7470 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болған, іске асырылмаған шығыстар";

4) сату үшін қолда бар борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт	5440	"Сатуға арналған қаржы активтеріді қайта бағалауға арналған резерв"
Кт	6150 03	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылған кірістер";

5) сату үшін қолда бар борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт	7470 06	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен іске асырылмаған шығыстар"
Кт	5440	"Сатуға арналған қаржы активтеріді қайта бағалауға арналған резерв";

б) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және сату үшін қолда бар борыштық бағалы қағаздар және акциялар бойынша оң бағам айырмасынан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт	6250 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кірістер"
Кт	6250 02	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылған кірістер",
	7430 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар";

7) өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және сату үшін қолда бар борыштық бағалы қағаздар және акциялар бойынша теріс бағам айырмасынан іске асырылған шығыстар сомасына :

Дт	6250 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кірістер",
	7430 02	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған, іске асырылған шығыстар"
Кт	7430 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар".

Ескерту. 20-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

21. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сатып алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады :

1) амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздардың таза құнына (оның номиналдық құнынан аспайтын сомаға):

Дт	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	2020 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері"
Кт	1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер";

2) борыштық бағалы қағаздарды сатып алуға байланысты шығындарға қосылатын сыйлықақы сомасына:

Дт	1130 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
	2020 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы"
Кт	1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер";

3) дисконт сомасына (жеңілдіктер):

Дт	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері"
	2020 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері"
Кт	1130 02	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт"
	2020 02	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт";

4) бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы сомасына:

Дт	1270 04	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы"
	2170 03	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы"
Кт	1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер".

Ескерту. 21-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

22. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйақы есептеу кезінде ұйымның есеп саясаты белгілеген мерзімділікпен мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	2170 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"

Кт	6110	01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты түскен кірістер".
----	------	----	--

Ескерту. 22-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

23. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйлықақыны немесе дисконтты (жеңілдіктер) амортизациялау кезінде ұйымның есеп саясаты белгілеген мерзімділікпен мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйлықақы амортизациясының сомасына:

Дт	7310	02	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы амортизациясына байланысты болған шығыстар"
Кт	1130	03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
	2020	03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы";

2) дисконттың амортизация сомасына (жеңілдіктер):

Дт	1130	02	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт",
	2020	02	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт"
Кт	6110	03	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт амортизациясына байланысты түскен кірістер".

Ескерту. 23-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

24. Құны шетел валютасымен көрсетілген амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды валюталардың айырбас бағамы бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң бағам айырмасы сомасына:

Дт	1130	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1130	02	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт",
	1130	03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
	1270	01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	1270	04	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы",
	2020	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	2020	02	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт",
	2020	03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ мерзімді ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
	2170	01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

	2170 03	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы"
Кт	6250 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кірістер";

2) теріс бағам айырмасы сомасына:

Дт	7430 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар"
Кт	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1130 02	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт",
	1130 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
	1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	1270 04	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы",
	2020 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	2020 02	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт",
	2020 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы",
	2170 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	2170 03	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы".

Ескерту. 24-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

25. Эмитент амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны өтеу кезінде алынған сыйықы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1060 91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"
Кт	1270 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	1270 04	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы",
	2170 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	2170 03	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы".

Ескерту. 25-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

26. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сату кезінде, осы Нұсқаулықтың 22 және 23-тармақтарына сәйкес сыйақы және сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдіктер) амортизациясы есептелгеннен кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	2020 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері"
Кт	1130 03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы",

	2020	03	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы";
--	------	----	---

2) амортизацияланбаған дисконт (жеңілдіктер) сомасына:

Дт	1130	02	"Амортизацияланған құны бойынша сатып алынған қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт",
	2020	02	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт"
Кт	1130	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	2020	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері";

3) амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

Дт	1060	91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"
Кт	1130	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1270	01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	1270	04	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы",
	2020	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	2170	01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	2170	03	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы";

4) амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасы олардың есепке алу құнынан асып кеткен жағдайда айырма сомасына:

Дт	1060	91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"
Кт	6280	09	"Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан кірістер";

5) амортизациялаған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздардың есепке алу құны оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда айырма сомасына:

Дт	7470	10	"Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан болған шығыстар"
Кт	1130	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	2020	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері".

Ескерту. 26-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

27. Эмитент амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды өтеу кезінде осы Нұсқаулықтың 22 және 23-тармақтарына сәйкес сыйақыны және сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдіктер) амортизациясын есептегеннен кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) эмитенттен түскен борыштық бағалы қағаздар сомасына:

Дт	1060	91	"Арнайы қаржы компанияларының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"
----	------	----	--

Кт	1130	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1270	01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	1270	04	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы",
	2020	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	2170	01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	2170	03	"Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы";

2) құны шетел валютасымен көрсетілген борыштық бағалы қағаздарды бағамдық қайта бағалаудан түскен іске асырылған кірістер сомасына:

Дт	6250	01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кірістер"
Кт	6250	02	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылған кірістер",
	7430	01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар";

3) құны шетел валютасымен көрсетілген борыштық бағалы қағаздарды бағамдық қайта бағалаудан болған іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт	6250	01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кірістер",
	7430	02	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылған шығыстар"
Кт	7430	01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыстар".

Ескерту. 27-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

28. Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар мен акциялар, сондай-ақ амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша күтілетін кредиттік зиянға резервтер (провизиялар) құру (ұлғайту) кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7440	01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын және амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар"
Кт	1290	23	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері бойынша зиянды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)",
	5480		"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері бойынша зиянды өтеуге арналған резерв".

Ескерту. 28-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

29. Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарында көзделген жағдайларда өзге жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын әділ құны есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар және акциялар және амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша күтілетін кредиттік зияндарға арналған резервтерді (провизияларды) азайту (жою) кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

--	--	--	--

Дт	1290 23	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері бойынша зиянды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)",
	5480	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері бойынша зияндарды өтеуге арналған резерв"
Кт	6240 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын және амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер".

Ескерту. 29-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

30. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды құрылған резервтер (провизиялар) есебінен баланстан есептен шығару кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1290 23	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері бойынша зияндарды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)",
Кт	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	2020 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері".

Ескерту. 30-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

31. Эмитент өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды және акцияларды, резервтер (провизиялар) есебінен баланста есептен шығарылған амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1030	"Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары"
Кт	6240 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын және амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер".";

Ескерту. 31-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

32. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

33. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

34. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

35. Туынды құралмен операцияны жүзеге асыру кезінде, сатып алушы/ сатушы белгілі мерзім аяқталғаннан кейін келісілген талаптармен базалық активті сатып алуға/сатуға міндеттеме алады, болашақта (бұдан әрі - форвард) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 8300 01 "Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар"

Кт 8600 01 "Қаржы активтерін сату бойынша шартты міндеттемелер".

36. Ұйымның есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен форвардқа қайта бағалауды жүргізу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) форвардтың әділ құнының оң өзгеру сомасына:

Дт 1280 03 "Форвард мәмілесі бойынша талаптар"

Кт 6280 04 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер",

6290 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

6290 03 "Шетел валютасы бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

6290 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс";

2) форвардтың әділ құнының теріс өзгеру сомасына:

Дт 7470 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар",

7480 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс",

7480 03 "Шетел валютасы бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс",

7480 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

Кт 3390 02 "Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер";

3) форвардтың әділ құнын есепте тұрған оң/теріс түзету сомасына:

Дт 3390 02 "Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1280 03 "Форвард мәмілесі бойынша талаптар".

37. Форвардты орындау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) нетто негізде есеп айырысқан жағдайда ұйым ақша аударған кезде:

Дт 3390 02 "Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер";

2) нетто негізде есеп айырысқан жағдайда қарсы әріптестен ақша алған кезде:

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"

Кт 1280 03 "Форвард мәмілесі бойынша талаптар";

3) форвард талаптарына сәйкес базалық актив сатып алған кезде сатып алынған актив құнына:

Дт	1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1140 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1150 07	"Тазартылған бағалы металдар",
	1150 08	"Жолдағы тазартылған бағалы металдар",
	1150 09	"Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар",
	2020 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	2030 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	3390 02	"Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер"
Кт	1060 91	"Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтері",
	1280 03	"Форвард мәмілесі бойынша талаптар";

4) форвард талаптарына сәйкес базалық активті сатқан кезде сатылатын актив құнына:

Дт	1060 91	"Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер",
	3390 02	"Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер"
Кт	1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері",
	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1140 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1150 07	"Тазартылған бағалы металдар",

1150 08	"Жолдағы тазартылған бағалы металдар",
1150 09	"Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар",
1280 03	"Форвард мәмілесі бойынша талаптар",
2020 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
2030 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері";

5) форвардты активтерді сатып алуға/сатуға қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 6280 04 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер",

6290 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвардтарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

6290 03 "Шетел валютасы бойынша форвардтарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

6290 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвардтарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

Кт 6290 10 "Форвардтар бойынша кірістер",

7470 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар",

7480 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс",

7480 03 "Шетел валютасы бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс",

7480 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс";

б) форвардты борыштық бағалы қағаздарды сатып алуға/сатуға қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 6280 04 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер",

6290 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвардтарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

6290 03 "Шетел валютасы бойынша форвардтарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

6290 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвардтарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

7480 10 "Форвард мәмілесі бойынша шығыстар"

Кт 7470 05 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылмаған

шығыстар",

7480 02 "Бағалы қағаздар бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс",

7480 03 "Шетел валютасы бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс",

7480 04 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвард мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс";

7) шартты талаптар мен шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 8600 01 "Қаржы активтерін сату бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 8300 01 "Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар".

Ескерту. 37-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2012.02.24 № 43 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен

38. Белгілі мерзім аяқталғаннан кейін ұйымдасқан нарықта белгіленген стандартты шарттарға сәйкес базалық активті сатып алуға/сатуға міндеттеме (бұдан әрі – фьючерс) алатын сатып алушы/сатушы туынды құралмен операцияны жүзеге асыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

фьючерс сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8300 02 "Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты талаптар"

Кт 8600 02 "Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер";

фьючерсті сату бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8300 03 "Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты талаптар"

Кт 8600 03 "Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты міндеттемелер".

39. Фьючерс бойынша маржа төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1610 02 "Брокерлермен есеп айырысулар"

Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер".

40. Фьючерс жасағаны үшін брокерге комиссия төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 7470 82 "Брокерлік және дилерлік қызмет бойынша қызмет

көрсетуі үшін комиссиялық шығыстар"

Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер".

41. Фьючерс бойынша қосымша маржа төлеген немесе фьючерс бойынша есепте тұрған маржаның рұқсат етілетін сомасын есептен шығарған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) ұйымның қосымша төлеген маржа сомасына:

Дт 1610 02 "Брокерлермен есеп айырысулар"

Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер";

2) есепте тұрған рұқсат етілетін маржаны есептен шығарған кезде:

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі

ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"

Кт 1610 02 "Брокерлермен есеп айырысулар".

42. Фьючерсті ұйымның есеп саясаты белгілеген мерзімділікпен әділ құны бойынша қайта бағалауды жүзеге асырған кезде, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) фьючерстің әділ құнының оң өзгеру сомасына:

Дт 1280 02 "Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар"

Кт 6290 01 "Фьючерстерді қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс";

2) фьючерстің әділ құнының теріс өзгеру сомасына:

Дт 7480 01 "Фьючерсті қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

Кт 3390 01 "Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер";

3) фьючерстің әділ құнын есепте тұрған оң/теріс түзету сомасына:

Дт 3390 01 "Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1280 02 "Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар".

43. Фьючерстің ашық позициясын жабу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

фьючерстің құнын нетто негізде ақшамен өтеген (ашық позицияны жабу) жағдайда:

фьючерсті нетто негізде өтеген кезде:

Дт 3390 01 "Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1610 02 "Брокерлермен есеп айырысулар";

қарсы әріптес фьючерсті нетто негізде өтеген кезде:

Дт 1610 02 "Брокерлермен есеп айырысулар"

Кт 1280 02 "Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар";

фьючерсті сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына

:

Дт 8600 02 "Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 8300 02 "Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты талаптар";

фьючерсті сату бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8600 03 "Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 8300 03 "Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты талаптар";
фьючерсті қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 6290 01 "Фьючерстерді қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

Кт 6290 09 "Фьючерс мәмілелері бойынша кірістер",

7480 01 "Фьючерсті қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс";

фьючерсті қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 6290 01 "Фьючерстерді қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

7480 09 Фьючерс мәмілелері бойынша шығыстар

Кт 7480 01 "Фьючерсті қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс".

44. Туынды құралмен операцияны жүзеге асыру кезінде, осыған сәйкес тараптың біреуі келісілген шарттармен келісімді баға бойынша базалық активті сатып алу немесе сату құқығын басқа тараптан сатып алады, (бұдан әрі – сатып алынған опцион) болашақта "Колл"/"пут" опционы мынадай бухгалтерлік жазбалармен жүзеге асырылады:

1) шартты талаптар сомасына:

Дт 8300 06 "Сатып алынған опцион - "колл" мәмілелері",

8300 07 "Сатып алынған опцион - "пут" мәмілелер"

Кт 8600 06 Сатып алынған опцион "колл" мәмілелері – контршот,

8600 07 Сатып алынған опцион "пут" мәмілелері - контршот;

2) сатып алынған "колл"/"пут" опционы бойынша төленген сыйлықақы сомасына:

Дт 1280 04 "Опцион мәмілесі бойынша талаптар"

Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер".

45. Ұйымның есеп саясаты белгілеген мерзімділікпен сатып алынған "колл"/"пут" опционын әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде, сондай-ақ опционды жабу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған "колл"/"пут" опционның әділ құнының оң өзгеру сомасына:

Дт 1280 04 "Опцион мәмілесі бойынша талаптар"

Кт 6290 05 "Опциондарды қайта бағалаудан іске асырылмаған

кіріс";

2) сатып алынған "колл"/"пут" опционның әділ құнының теріс өзгеру сомасына:

Дт 7480 05 "Опцион мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

Кт 1280 04 "Опцион мәмілесі бойынша талаптар".

46. Сатып алынған "колл"/"пут" опционының ашық позициясын жабу немесе орындау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған "колл"/"пут" опционының талаптары бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8600 06 "Сатып алынған опцион "колл" мәмілелері - контршот",

8600 07 "Сатып алынған опцион "пут" мәмілелері - контршот"

Кт 8300 06 "Сатып алынған опцион-"колл" мәмілелері,

8300 07 "Сатып алынған опцион-"пут" мәмілелері";

2) қарсы әріптес сатып алынған "колл"/"пут" опционының құнын ақшамен өтеген кезде (ашық позицияны жабу):

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі

ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"

Кт 1280 04 "Опцион мәмілесі бойынша талаптар";

3) сатып алынған "колл" опционының талаптарына сәйкес базалық актив сатып алған кезде сатып алынған активтер құнына:

Дт	1120 01	"Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері",
	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1140 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1150 07	"Тазартылған бағалы металдар",
	1150 08	"Жолдағы тазартылған бағалы металдар",
	1150 09	"Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар",
	2020 01	"Амортизацияланған құны есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	2030 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері"
Кт	1060 91	"Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер",
	1280 04	"Опцион мәмілесі бойынша талаптар";

4) сатып алынған "пут" опционының талаптарына сәйкес базалық активті сатқан кезде сатылатын активтер сомасына:

Дт	1060 91	"Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"
Кт	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",

1140	01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
1150	07	"Тазартылған бағалы металдар",
1150	08	"Жолдағы тазартылған бағалы металдар",
1150	09	"Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар",
1280	04	"Опцион мәмілесі бойынша талаптар",
2020	01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
2030	01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ұзақ мерзімді қаржы активтері";

5) сатып алынған "колл"/"пут" опционы бойынша іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 6290 05 "Опциондарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

Кт 6290 11 "Опциондар бойынша кіріс",

7480 05 "Опцион мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс";

б) сатып алынған "колл"/"пут" опционы бойынша іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 6290 05 "Опциондарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

7480 11 "Опцион мәмілелері бойынша шығыстар"

Кт 7480 05 "Опцион мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс".

Ескерту. 46-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2012.02.24 № 43 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен

47. Туынды құралмен операцияны жүзеге асыру кезінде, осыған сәйкес тараптың біреуі келісілген шарттармен келісімді баға бойынша базалық активті сатып алу немесе сату құқығын басқа тарапқа сатады, (бұдан әрі – сатылған опцион) болашақта "Колл"/"пут" опционы мынадай бухгалтерлік жазбалармен жүзеге асырылады:

Дт 8300 08 "Сатылған опцион "пут" мәмілелері – контршот",

8300 09 "Сатылған опцион "колл" мәмілелері - контршот"

Кт 8600 08 "Сатылған опцион - "пут" мәмілелері",

8600 09 "Сатылған опцион - "колл" мәмілелері";

алынған сыйлықақы сомасына:

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"

Кт 3390 03 "Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер".

48. Ұйымның есеп саясаты белгілеген мерзімділікпен сатылған "колл"/"пут" опционын әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде, сондай-ақ опционды жабу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатылған "колл"/"пут" опционының әділ құнының оң өзгеру сомасына:

Дт 3390 03 "Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 6290 05 "Опциондарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс";

2) сатылған "колл"/"пут" опционның әділ құнының теріс өзгеру сомасына:

Дт 7480 05 "Опцион мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

Кт 3390 03 "Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер".

49. Сатылған "колл"/"пут" опционының ашық позициясын жабу немесе орындау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатылған "колл"/"пут" опционының талаптары бойынша шартты талаптар мен шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 8300 08 "Сатылған опцион "пут" мәмілелері - контршот",

8300 09 "Сатылған опцион "колл" мәмілелері - контршот"

Кт 8600 08 "Сатылған опцион "пут" мәмілелері",

8600 09 "Сатылған опцион - "колл" мәмілелері";

2) сатылған "колл"/"пут" опционының құны өтелген жағдайда (ашық позицияны жабу):

Дт 3390 03 "Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі

ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер";

3) базалық активтерді сатқан жағдайда сатылатын активтер құнына:

Дт	1060 91	"Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер",
	1280 04	"Опцион мәмілесі бойынша талаптар",
	3390 03	"Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер"
Кт	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1140 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1150 07	"Тазартылған бағалы металдар",
	1150 08	"Жолдағы тазартылған бағалы металдар",
	1150 09	"Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар",
	2020 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	2030 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері";

4) базалық активтер сатып алған жағдайда сатып алынған активтер құнына:

Дт	1130 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",

	1140 01	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері",
	1150 07	"Тазартылған бағалы металдар",
	1150 08	"Жолдағы тазартылған бағалы металдар",
	1150 09	"Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар",
	2020 01	"Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері",
	2030 01 3390 03	"Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері", "Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер"
Кт	1060 91	"Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтері";

5) сатылған "колл"/"пут" опционы бойынша іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 6290 05 "Опцион мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

Кт 6290 11 "Опциондар бойынша кірістер",

7480 05 "Опцион мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс";

6) сатылған "колл"/"пут" опционы бойынша іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 6290 05 "Опцион мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

7480 11 "Опцион мәмілелері бойынша шығыстар"

Кт 7480 05 "Опцион мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс".

Ескерту. 49-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

50. Туынды құралмен операция жүргізу кезінде, осыған сәйкес бір валютаны басқа валютаға айырбастау туралы келісім жасалады бұрын келісілген мерзім ішінде (бұдан әрі – валюталық своп) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар"

Кт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер".

51. Валюталық свопты валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

алынатын валюта сомасына:

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"

Кт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар";

аударылатын валюта сомасына:

Дт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер";

және бір мезгілде, баланстан тыс есепте валюталарды кері айырбастау бойынша шартты талаптар мен міндеттемелердің сомалары көрсетіледі:

Дт 8300 12 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты талаптар"

Кт 8600 12 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты міндеттемелер".

52. Ұйымның есеп саясаты белгілеген мерзімділікпен валюталық свопты әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

әділ құнның оң өзгеру сомасына:

Дт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар"

Кт 6290 07 "Свопты қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс";

әділ құнның теріс өзгеру сомасына:

Дт 7480 07 "Своп мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

Кт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер";

және бір мезгілде, есепте тұрған оң/теріс қайта бағалау сомасына:

Дт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар".

53. Егер валюталық своптың талаптарымен сыйақы есептеу және төлеу көзделген жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

кірістер сомасына:

Дт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар"

Кт 6110 34 "Сыйақы алуға байланысты басқа да кірістер";

шығыстар сомасына:

Дт 7310 25 "Сыйақы төлеуге байланысты басқа да шығыстар"

Кт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер".

54. Валюталық своп бойынша сыйақы төлеген немесе алған кезде бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

алынатын сыйақы сомасына:

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"

Кт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар";

төленетін сыйақы сомасына:

Дт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер".

55. Валюталық свопты жабу бойынша валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8600 12 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 8300 12 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты талаптар";

айырбасталатын валюта сомасына:

валюталық своптың құны оң болғанда:

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"

Кт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар";

валюталық своптың құны теріс болғанда:

Дт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер".

56. Туынды құралмен операция жүргізу кезінде, осыған сәйкес тараптар белгіленген және өзгермелі пайыздық ставкалардың (бұдан әрі – пайыздық своп) қолдана отырып, жүйелі пайыздық төлемдермен бір айырбастайды, мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 8300 04 "Белгіленген пайыздық своп"

Кт 8600 04 "Өзгермелі пайыздық своп";

егер пайыздық своптың талаптары бойынша төлемдер белгіленген пайыздық ставка бойынша көзделген, бірақ сомалар өзгермелі пайыздық ставка бойынша алынған жағдайда:

Дт 8300 05 "Өзгермелі пайыздық своп"

Кт 8600 05 "Белгіленген пайыздық своп".

57. Пайыздық своп бойынша сыйақы түрінде кірістер мен шығыстар есептелген жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

кірістер сомасына:

Дт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар"

Кт 6110 34 "Сыйақы алуға байланысты басқа да кірістер";

шығыстар сомасына:

Дт 7310 25 "Сыйақы төлеуге байланысты басқа да шығыстар"

Кт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер".

58. Ұйымның есеп саясаты белгілеген мерзімділікпен пайыздық свопты әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

оң айырма сомасына:

Дт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар"

Кт 6290 07 "Свопты қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс";

теріс айырма сомасына:

Дт 7480 07 "Своп мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

Кт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер";

және бір мезгілде, есепте тұрған оң/теріс қайта бағалау сомасына:

Дт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар".

59. Осы Нұсқаулықтың 58-тармағына сәйкес мерзімді төлемдерді жүргізу күні пайыздық своп әділ құны бойынша қайта бағаланғаннан кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

алынған сыйақы сомасына:

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"

Кт 1280 06 "Своп мәмілесі бойынша талаптар";

төленген сыйақы сомасына:

Дт 3390 05 "Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер"

Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер".

60. Ашық позицияны жабу немесе пайыздық свопты жабу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

пайыздық свопты сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8300 04 "Белгіленген пайыздық своп"

Кт 8600 04 "Өзгермелі пайыздық своп";

пайыздық свопты сату бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8600 05 "Белгіленген пайыздық своп"

Кт 8300 05 "Өзгермелі пайыздық своп".

61. Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда салымдарға ақша орналастырған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) салым сомасына:

Дт 1150 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",

1150 03 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша қысқа мерзімді салымдар",

1150 04 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",

1150 05 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар",

- 2040 01 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар",
- 2040 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар",
- Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарында бөліп көрсетілген активтері";

**2) сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) пайда болған жағдайда:
дисконт (жеңілдік) сомасына:**

- Дт 1150 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",
- 1150 03 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша қысқа мерзімді салымдар",
- 1150 04 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",
- 1150 05 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар",
- 2040 01 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар",
- 2040 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар",
- Кт 1150 11 "Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт",
- 2040 08 "Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт";

СЫЙЛЫҚАҚЫ СОМАСЫНА:

- Дт 1150 12 "Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы",
- 2040 09 "Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы"
- Кт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарында бөліп көрсетілген активтері".

Ескерту. 61-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банк Басқармасының 02.11.2017 № 200 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

62. Салымдар бойынша сыйақы есептеу және құны валюталардың айырбастау бағамы бойынша шетел валютасымен көрсетілген салымдарды қайта бағалау кезінде ұйымның есеп саясатына сәйкес мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйақы есептегенде:

- Дт 1270 22 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- 1270 23 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- 1270 24 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

2170 23 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

2170 24 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"

Кт 6110 29 "Талап ету салымдары бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер",

6110 30 "Мерзімді салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер",

6110 31 "Шартты салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер";

2) оң бағам айырмасы сомасына:

Дт 1150 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",

1150 03 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша қысқа мерзімді салымдар",

1150 04 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",

1150 05 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар",

1150 11 "Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт",

1150 12 "Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы",

"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

1270 22 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

1270 23 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

1270 24 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

2040 01 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар",

2040 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар",

2040 08 "Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт",

2040 09 "Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы",

"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

2170 23 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

2170 24 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

Кт 6250 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер";

3) теріс бағам айырмасы сомасына:

Дт 7430 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар"

Кт 1150 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",

- 1150 03 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша қысқа мерзімді салымдар",
- 1150 04 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",
- 1150 05 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар",
- 1150 11 "Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт",
- 1150 12 "Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы",
- 1270 22 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- 1270 23 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- 1270 24 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- 2040 01 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар",
- 2040 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар",
- 2040 08 "Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт",
- 2040 09 "Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы",
- 2170 23 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- 2170 24 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер".

Ескерту. 62-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банк Басқармасының 02.11.2017 № 200 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

63. Банк салымы шартының талаптарында есептелген (жинақталған) сыйақы сомасын салымның жалпы сомасына капиталдандыру көзделген жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

есептелген (жинақталған) сыйақы сомасына:

- Дт 1150 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",
- 1150 03 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша қысқа мерзімді салымдар",
- 1150 04 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",
- 1150 05 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар",
- 2040 01 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар",

- 2040 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар",
- "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- Кт 1270 22 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- 1270 23 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- 1270 24 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- 2170 23 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
- 2170 24 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер".

Ескерту. 63-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банк Басқармасының 02.11.2017 № 200 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

64. Салымдар бойынша дисконтты (жеңілдікті) немесе сыйлықақыны амортизациялау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

теңгедегі дисконт (жеңілдік) амортизациясы сомасына:

Дт 1150 11 "Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт",

2040 08 "Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт"

Кт 6110 05 " Орналастырылған салымдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша кірістер ";

сыйлықақы сомасына:

Дт 7310 10 "Орналастырылған салымдар бойынша сыйлықақы амортизациясы бойынша шығыстар"

Кт 1150 12 "Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы",

2040 09 "Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы".

65. Салым бойынша нақты сыйақы алған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

есептелген сыйақы сомасына:

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарындағы бөліп көрсетілген активтер"

Кт 1270 22 " Екінші деңгейдегі банктерде және банк

операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер ",

1270 23 " Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер ",

1270 24 " Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер ",

2170 23 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",

2170 24 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер".

66. Ұйым орналастырылған салым бойынша борыштың негізгі сомасын қайтарған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 1060 91 "Арнайы қаржы компаниясының кастодиан банктегі ағымдағы шоттарында бөліп көрсетілген активтері"

Кт 1150 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",

1150 03 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша қысқа мерзімді салымдар",

1150 04 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",

1150 05 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар",

2040 01 "Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар",

2040 02 "Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар";

іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 6250 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер"

Кт 6250 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған кірістер";

іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 7430 02 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар"

Кт 7430 01 "Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар".

Ескерту. 66-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банк Басқармасының 02.11.2017 № 200 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

67. Салымдар бойынша күтілетін кредиттік зиянға арналған резервтер (провизиялар) құрған (ұлғайтқан) кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) салымдардың құнсыздануынан болған зияндарды өтеуге құрылған резервтер (провизиялар) сомасына:

Дт	7440 02	"Орналастырылған салымдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар",
Кт	1290 24	"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша зияндарды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)";

2) салымдардың құнсыздануынан болған зияндарды өтеуге қалыптастырылған резервтерді (провизияларды) азайту (жою) кезінде:

Дт	1290 24	"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша зияндарды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)",
Кт	6240 02	"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер";

3) салымдарды құрылған резервтердің (провизиялардың) есебінен баланстан есептен шығарған кезде:

Дт	1290 24	"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша зияндарды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)"
Кт	1150 02	"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",
	1150 03	"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша қысқа мерзімді салымдар",
	1150 04	"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар",
	1150 05	"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар",
	2040 01	"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар",
	2040 02	"Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар".

Ескерту. 67-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

6-тарау. Заем шарттарының бухгалтерлік есебі

Ескерту. 6-тараумен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2012.02.24 № 43 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банк Басқармасының 02.11.2017 № 200 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

68. Жобалық қаржыландыру мәмілелерін орындау мақсатында бөлінген активтермен қамтамасыз етілген кредитормен заем шарттарын жасау күніне мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) тартылған заем сомасына (шарт бойынша нақты сомадан аспайтын сомаға):

Дт 1030 "Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары"

Кт 3010 "Қысқа мерзімді банк заемдары"

3050 04 "Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған қысқа мерзімді заемдар"

4010 "Ұзақ мерзімді банк заемдары"

4030 03 "Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған ұзақ мерзімді заемдар"

2) заем алуға байланысты комиссиялық шығындар түрінде ұйым шығарған шығындар сомасына (жеңілдік сомасына):

Дт 3050 06 "Алынған қысқа мерзімді заемдар бойынша дисконт"

4030 12 "Алынған ұзақ мерзімді заемдар бойынша дисконт"

Кт 3010 "Қысқа мерзімді банк заемдары"

3050 04 "Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған қысқа мерзімді заемдар"

4010 "Ұзақ мерзімді банк заемдары"

4030 03 "Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған ұзақ мерзімді заемдар"

69. Кредитордан алынған ақшаны орындаушыға беру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3390 92 "Орындаушы алдындағы міндеттемелер"

Кт 1030 "Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары".

70. Дисконттың (жеңілдіктің) амортизациясын қоса алғанда, тартылған заемдар бойынша шығыстарды есептеу кезінде әрбір есепті күнге мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) есептелген сыйақы сомасына:

Дт 7310 24 "Алынған заемдар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

Кт 3380 25 "Алынған заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар"

2. дисконтты амортизациялау сомасына:

Дт 7310 07 "Алынған заемдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша шығыстар"

Кт 3050 06 "Алынған қысқа мерзімді заемдар бойынша дисконт"

4030 12 "Алынған ұзақ мерзімді заемдар бойынша дисконт"

71. Заем шарты бойынша есептелген сыйақыны төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3380 25 "Алынған заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар"

Кт 1030 "Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары"

72. Заемның негізгі борышын өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 3010 "Қысқа мерзімді банк заемдары"

3050 04 "Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған қысқа мерзімді заемдар"

4010 "Ұзақ мерзімді банк заемдары"

4030 03 "Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған ұзақ мерзімді заемдар"

Кт 1030 "Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары".